

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bibliotheca Rhetorum

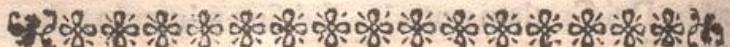
In Quo Orationes Sacrae, & Panegyricae

Le Jay, Gabriel François

Ingolstadij, 1726

De necessitate bene traducendæ Juventutis. Oratio XVII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71028](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-71028)

DE NECESSITATE
BENE TRADUCENDÆ
JUVENTUTIS.

ORATIO XVII.

Bonum est viro, cùm portaverit jugum ab adolescentia sua. Jerem. c. 3.

Est hic gravissimus multorum error, ut ad capessendam virtutem minus idoneam esse Adolescentiam putent. Nam quis nesciat, inquit, hanc esse ætatis illius indolem, ut neque ad pavidendos vitiosos animi motus attenta satis, neque ad eosdem viriliter coercendos satis instructa, quod utrumque postulat virtutis ratio, esse videatur? Quis neget adhærescere quandam Juventuti ferocitatem, quam irrites potius, quam expugnes? Permitti multa adolescentum cupiditatibus, quæ si non erumpunt in graviora scelera, faciles ac tolerabiles haberi solent? accrescere sensim ac petitentim annis procedentibus maturitatem ingenio, rationi consilium, toti denique homini vim ac robur, quibus adversus difficultates egregie competratus, virtutis pondus, quantum, quantum est, æquius ferat? Non esse Juvenibus imponendas ante tempus austerioris vitæ leges; ne, dum rudi adhuc & ineruditio palato ad gustandas virtutis delicias præpostera festinatione accedunt, æternum illius capiant tedium atque fastidium.

Hæc sunt Adolescentes Christiani, quæ ætatis vestræ in gratiam, melius in perniciem dixerim, vulgo jactantur. Quodque in ea re deplorandum est

est magis, qui pro conditionis, munerisque sui ratione, tam pravas opiniones Juventutem dedocere præter cæteros deberent, illi vel indulgentiæ servientes mollius, vel cœco insanentes amore, currentem ultrò in abrupta quæque vehementius incitant, & ad ruinam festinanti etiam stimulos adjiciunt. Et miretur poitea quispiam, si Juvenum bona pars, ut sunt naturâ præservidi, & amantes plus æquo libertatis, isthæc opinionum commenta, quia sibi adulantur impensiùs, totis amplexentur animis; vixque sibi persuaderi patiantur, ut ab ipsa adolescentia jugum Domini portare assuescant. At quoniam difficultatum molestijs plerique deterriti ab ingredienda virtutis via refugiunt, Orationem hanc sic instituam, Adolescentes, ut intelligatis nunquam difficilem minùs, quam nunc est, vobis fore virtutis exercendæ rationem, adeoque vel carendum eâ in perpetuum esse, vel in eandem viriliter ætate vestrâ incumbendum.

Quæ moram & impedimentum afferre virtuti solent, illa sunt ejusmodi, ut partim ab ipso petantur homine, partim ab exteris causis profiscantur. Est enim conditionis humanæ miserabile fatum, ut, dum ad excolendam virtutem accedimus, multa ex nobis ipsis, plura etiam extrinsecus occurrant, quibus virtutis amor retardetur. Tamen quod cæteris ætatibus meritò fortè dolendum est, quæ gravissima ex utroque illo capite virtutis incommoda experiuntur, hoc ipsum non dubitem vobis gratulari, Adolescentes, quorum ætas sic est ad virtutem comparata, ut, cum ab internis, tum ab exteris causis, vel nullas, vel facile superandas difficultates habeat; quæ duo geminâ Orationis parte dum demonstro, quæso, ut facitis, diligenter attendite.

I. P A R S.

I. P A R S.

Ac de prioribus quidem virtutis incommodis, quæ infortunati homines in semetipſis experientur, cùm loquor, intelligo innatam vitiſi cordis pravitatem, quæ ab ipſa primi parentis culpa ad universos hæreditariā quasi contagio pervenit: intelligo fatalem nec deplorandam ſatis propensionēm, quā nolentes etiam atque inviti inclinamus ad malum: intelligo dominatrices animorum cupiditates, quæ vix bene natis suboriantur, & in abrupta ſcelera miseros perirahunt: intelligo legem illam carnis, quæ teſte Paulo Rom. 7. legi mentis perperū contradicit; denique ut uno verbo complectar omnia, intestinas diſſenſiones, atque diſcordias intelligo, quas à domesticis nobisque commorantibus, ut loquitur ipſe Christus, inimicis, ſingulis propè momentis patimur. *Inimici hominis domestici ejus.* Mat. 10.

Hinc verò primum exurgit ætatis vestræ beneficium, Adolescentes, quæ vos à domesticis illis hostibus tutos atque incolumes præſtat. Agite enim, si quis vestrū in hoc tenerrimo juventutis flore, minùs amans virtutis, si quis in retinendâ morum integritate negligentior videtur; is ne cupiditatum ſuarum vim ineluctabilem accufet? Non eſt, mihi credite, ætatis vestræ, ut tam formidolofis hostibus obnoxia fit; non poteſt eſſe cupiditatis vis tanta, ut ingenitum juvenum animis candorem obscurat; ut impressa recens facro purissimi agni ſanguine vestigia obliterat; ut prævaluerit contra iſtitutionem bonam, quam naucti eſtis; ut pietatis ac Religionis vim omnem, quam inter affiduos ſtudiorum labores hanſiſtis, penitus oppreſſerit! vel si bono ſemini, quod largâ manu' vestrī cordibus ſparsum ac diſseminatum eſt, aliquid infelicis lolij accre-

accrevisset, non habet malum radices tam altas, ut extirpari feliciter aliquâ contentione non possit.

Jam verò quām singulare vobis adversus cupiditatis pravæ incitationes præsidium, quantum virtutis adjumentum accedit ab eâ providentiâ, quā rerum omnium moderator Deus ætatis vestræ securitati atque innocentia consulit! Nempe elanguisset nunc primū plena suavissimæ solicitudinis æmulatio, quā Christus olim primigenios juvenitatis amores sibi tam ambitiosè vindicabat? remisisset sæculis procedentibus tenebimus pietatis affectus, quem præ se ferre visus est in terris, cùm inter confertissimam properantium ad se ætatis cùjuscumque multitudinem, ipsos potissimum parvulos fecernebat! cùm ad excipiendos sacros amplexus amanter invitabat? cùm paterno fovebat in sinu? cùm eosdem ad exemplum, imitationemque proponebat; cùm talium esse regnum cœlorum affirmabat; cùm ab ipsorum oculis offenditionem quamlibet, quodlibet scandalum, interpositis etiam gravibus minis, removebat? Tot inter tāmque illustria divinæ erga juventutem providentiæ pietatis, benevolentia testimonia, quām facile est ætati vestræ perturbatis mederi animi motibus, si qui fortè orirentur, & omnem virtutis exercenda moram amputare?

Atenim reclamantem audio quempiam: utiam ita nobiscum ageretur! utinam, quemadmodum sentis de nobis, sic animus affectus foret! Verum ut parùm nōsti juventutis indolem, quam nullis vel levissimis agitari cupiditatum fluctibus astimasti. Nescis, heu! nescis, quantis hæc ætas jactetur procellis, quām periculosis syrtibus objecta sit. Ah! si penitissimas cordis adire latebras & arcanos animi recessus subire contigisset, sentires oppressum jam diu pravæ cupiditatis jugo, & iniquo subpondere fatiscentem miserareris! Adeſt importuna,

O

quo-

quocumque me vertam; non ego vel subterfugere possum insequentem, vel lacecentem declinare, vel coercere oppugnantem! Nunc haeret pectori accensâ face & exitiales flamas excitat, mox carnem fodit ac pungit stimulis acrioribus: non illam moratur locorum ratio vel temporum, quin in secreto virtutis sacrario, in ipso domicilio sanctitatis, inter augustissima Religionis mysteria funestissimas insidias paret, atque vixevitabilem corruptelam moliatur.

Hoccine verum, quod quereris, Adolescens infortunate? Ten' ego putem tam duræ servituti mancipatum? Nam quibus gradibus eò devenisse te oportet, ut quod habet cupiditas prava funestissimum, experiare? Fructus est ille scilicet initæ jam pridem cum ipsâ cupiditate consuetudinis, cui dum servis imprudens, dum indulges mollius, dum cupidius blandiris, dum eandem affatim exples & exsartias, sic te ipsius arbitrio totum permisisti, ut durissimum exerceat dominium, neque liberam aut excutiendi aut detrectandi imperij facultatem relinquat. O si, cùm suboriri visa est pestis terrima, nascentem adortus es, si nondum adultam, neque diuturnitate temporis roboratam oppugnasses, quantulæ fuisset operæ amoliri labem illam, aut damnum, si quod intulisset, sarcire!

Quanquam quid despondes animum, Adolescens Christiane, si quis es, in hoc ætatis flore tam tenero, qui sœvientis affectus mali imperium sentires? quid juvat exaggerare verbis importunum, quo premeris servitutis jugum, quasi nullâ ratione dejici à cervicibus posset? Non est, mihi crede, tam metuendus hostis ille, quem objicis, ut ipsum aggredi refugias, vel vincere etiam despores. Age ergo, animalium erige, dum per ætatem licet, accinge te: omne periculum in morâ est;

quid

quid hæres dubius? quid refugis? Heu me! jam invasit penitiores animi partes ignis edacissimus, qui me conficit ac consumit! Falleris, dic leves scintillulas, quas dissipabis quamprimum ac restinguas. Pullulavit in ubiore cordis solo semen pestiferum, quod vim bonæ frugis omnem opprescit ac suffocavit! At quantulum est, dum crevit manum admove, non luxuriantem modò segetem amputabis, sed ipsas etiam radicum fibras evelles. Esto: sed unde me tandem expediam ex illis vinculis, quæ mala peccandi consuetudo induxit? hæc me coercent etiam invitum & repugnantem, vixque liberam deinceps temperandi à flagitijs moram relinquunt. Nescis, Christiane Adolescens, quid valeas: experire tu tantum; non sunt illa ferrea vincula, his te, cùm volueris, tam feliciter, quām alter Samson, expedies, & in ipsos etiam, qui nexuerunt illa, insultabis. Ah! si cum alio foret hoste depugnandum! verum enim verò res est mihi cum immundo spiritu; qualis, heu, & quantus hostis! At solus est; & habes tot comparata ad submovendum hostem propugnacula, tot arma ad conficiendum eundem expedita. Quantum enim & quām efficax offertur tibi præsidium à frequenti Sacramentorum usu, ab assiduâ piorum librorum lectione, à quotidianis Moderatorum adhortationibus, à suavissimâ omnipotentis Dei benignitate, quæ te inter ipsam liberoris vitæ licentiam amanter persequitur, & arcanis usque motibus ad meliorem frugem instigat.

Quoties enim verò, si fateri verum volueris, uberioris cuiusdam luminis beneficio contemplatus ipse internam animæ faciem ingenuisti dierum illorum desiderio, quibus integrum ab omni morum corruptelâ vitam exigebas? Unde mutatus ego tantum, inquietas, quām dispar meimet, quām dissimilis ipse sum! Fuit tempus, cùm divino timore

O 2

pariter

pariter & amore plenus, vel ad ipsam sceleris umbram perhorruissem ; cùm levissimam deliberatam voluntate noxam non admisisem ; fuit tempus, cùm incredibili mentis alacritate singulas officia mei partes constanter explebam ; cùm tenerrimo pietatis sensu ad res divinas convolabam, cùm inter castas Agni cœlestis epulas liquidissimam voluptate perfundebam. Proh ! quantam experior hodie affectuum , voluntatumque conversionem ! *Quis mihi dedit, ut sim juxta menses pristinos, secundum dies, quibus custodiebat me Dominus ? Job. 19.* Felices scilicet fortunatique menses, cùm in amantissimo divinæ bonitatis sinu conquiescens , neque paratos innocentiae meæ laqueos , neque adversariorum meorum furorem metuebam. *Sicut fui in diebus adolescentiæ meæ, quando secrete Deus erat in tabernaculo meo. Job. 24.* O beata pax, gaudium inexplicable, felicitas ipsis invidenda Cœlitibus , cùm tu, dulcissime Iesu, bonorum omnium fons uberrimus in intimis cordis mei penetralibus, hospitis, amici, parentis amantissimi vice fungebaris !

Hæc tu dum revolveres animo attentiùs, Adolescens Christiane ; dum incalescente ad sacros cœlestis ignis accessus voluntate pudebat te cui, qui benignum Domini mitissimi imperium durissimo cupiditatis effrænatae jugo commutasses ; si sincera anteactæ viæ confessione flagitia tua expiasses ; si ad sacrum Christi Corporis epulum eâ , quâ par est, pietate accessisses ; si arcanos animi tui recessus moderatori conscientiæ aperuisses ; si firmus in despiciendis peccandi illecebris constansque exitiis ; jam extirpata foret magnâ ex parte consuetudinis illius pravitas , neque tam grave salutis tuae periculum adiusses. At tu, cùm operi admovere manum sedulò oporteret, si interim otiaris turpiter ; si cùm opus esset animo forti ad resecandas ad vivum lethiferas mali fibras, vulnus alis & palpas mol-

molliter; miraris non potuisse te ad hunc usque diem, insanum solitioris vitæ amorem compescere; imò inflammari eundem quotidie magis ac magis, & spem extinguendi illius pænè conclamatam videri.

Adeamus ipsum corruptelæ caput: quid te perdidit, infelix Adolescens? quid te perditum prohibet, quominus de resarcendis, quæ fecisti, damnis cogites? Vis dicam quod verum est? Te perdidit atque etiamnum perdit Literarum fastidium, & tua in studendo socordia: hinc prima totius mali labes, hinc ille, quem experiris in rebus divinis tempor, hinc illa morum prolapso, in quam deservescente sensim pietatis ardore miserè devenisti. Quin ergo deponis otium, quin serio refers animum ad studia, si suscitare pietatem languescentem, & alto vitiorum è cœno volueris emergere. Atenim malum invexit liber exitiosus; ex illo corruptissimo fonte hausisti scelerum illorum notiam, quæ utinam æternū ignorass̄! Age ergo; flammis piacularibus abole fatale illud corruptelæ instrumentum, & nunquam violandum cum oculis tuis fœdus paciscere, ne quid lectitare deinceps sustineant, quod ab ingenuo pudore abhorreat. Quid si liberoribus inverecundisque colloquijs tanquam infectio halitu emarcuisset flos ille castitatis, cuius odor quolibet aromate suavior ad solium omnipotentis Dei erumpebat; tamen virescet ille denuò, ne dubita, si modò ab eorum familiaritate atque confortio abstinneris, quorum venenatis afflatibus primū contabuit.

An te nequior socius fortè depravâsset perniciosis illecebris, & suis implicitum laqueis etiamnum detineret, ne redeas ad meliorem frugem? Evidem scio quantam necessitudo prava labem importet; quām gravem, ad dissolvendos fatales nexus, moram afferat. Tamen per te stabit unum,

ut malo medeāre, & vetera, quæ te illaqueant,
vincula quamprimum abrumpas. Abjice amicum
illum, seu potius conjuratum tuæ salutis hostem:
ejice pestem illam, quæ te contagio suo infecit;
nihil te blanditiæ, nihil placitæ familiaritatis usus,
nihil humanarum rationum momenta moveant,
quominus monstrum illud in tuam perniciem na-
tum opprimas, & ipsius etiam memoriam, si potes,
oblivione deleas sempiternâ.

Id pugnæ genus adversum perturbatos animi
motus, quales ætas vestra ferre potest, quisquis ad-
hibuerit, Adolescentes, is certam sibi de salutis
hostibus victoriam adpromittat. Nulla tam vitiosa
cupiditas, tam impotens, tam altis defixa radici-
bus, quæ non coerceri facile dum juventus patitur,
atque etiam evelli possit, si modò, quibus alitur ac
fovetur, pabulis ac fomentis caruerit.

Quanquam reclamabit adhuc aliquis, sic in-
crevit malum, ut medelam non admittat, nec est ha-
bitus pravi, qui me obsidet, ea deinceps conditio
ut vinci possit. Nam quis fuit ad hunc usque diem
fructus tot laborum, dum oppugnare hostem ag-
gredior, & conserere cum ipso manus confido; quo-
ties victus concidi, cùm vicisse mihi gratularer? vel
quid decertasse cum ipso profuit, nisi ut me tam
impugnando quām resistendo imparem agnosce-
rem? Ut tua te ratio fallit, quisquis hæc objicis!
Sed esto: tam operosa habeatur res illa, quam ex-
istimas! sit ejusmodi quod imposuit jugum con-
suetudo mala, ut excutere illud non valeas. Ta-
men nisi id feceris, quæ spes tibi salutis restat, dum
fovebis in sinu labem illam, quam cœlestè regnum
non capit; nisi mundus à fordibus, purusque totus
inveniāre, quis declinandæ calamitatis æternæ mo-
dus objicitur? Nam quod in hoc ætatis flexu aggri-
di non sustines, aut perficere etiam desperas, ec-
quando vel molière confidentius, vel felicius con-
sum.

summabis? Postquam ætas creverit scilicet, & anni pleniores accesserint? hoc enim video unum esse perfugium, quod te recipias, si nondum omne salutis desiderium exiisti. At quid juvabit, amabo te, annorum accessio, si assidua peccandi consuetudine novum habitui pravo pondus accesserit? si vox conscientiae revocantis ad bonam frugem reclamare desierit? si spretus insigniter & illusus per tot annos Deus opem ad pœnitendum aut imperiet parcius, aut etiam justus sceleris ultior subtraxerit. Tunc enim verò conversis in melius animis pugnabis viriliter contra cupiditatem malam, cum illa blandietur suavius; cum molles illecebras magnificentius explicabit; cum occurret nihil, quod luxum & voluptatem non suadeat, non irritet, non incendat; cum magnis auctoribus erumpet in apertum libido & reluctantem nequicquam exempli necessitate in exitium trahet? Commodum, ita me Superi ament, & idoneum mutandis corrigendisque moribus tempus ac locum, quando fovebunt & acuent depravationem omnia, nec erit quidquam, quod favere emendationi possit! Erras, mihi crede, erras, quisquis juvenutis corruptelam differs maturorem in ætatem emendandam. Noli spem inanem pascere: adolescentiae vitijs usque servies; tua tibi placebit servitus, dura quantumvis ac molesta sit: senties vim & acerbitatem vinculorum, nec tamen abrumpes illa, pudebit te tuæ turpitudinis, nec amare fordes tuas nihilominus defines; aut si indulgens ac misericors Deus tentanti emergere vitiorum è cœno amicam tenererit manum, medijs in conatibus deficies æger, & eodem postmodum relabēris; adeoque, quod jam te posse frustra dissimulas, tunc id ipsum vix ac ne vix quidem te posse revera experieris.

In illud igitur animis incumbite, Adolescentes, ut pravos habitus, si qui sunt, qui retardare

studium virtutis possent, diligenter reprimatis. Sit ille fructus ætatis vestræ, quæ non modò nullas ab internis hostibus nisi faciles vinci moras habet, quod vidistis hactenus, sed externos etiam hostes ita removet à vobis, ut altera virtutis exercenda obice careatis.

II. P A R S.

Quantumvis dominantur animis hominum cupiditates effrenatae, esset tamen unde comprimit ac coërceri earum impetus non infeliciter possent, nisi vim omnem, quâ impugnare illas liceat, variae voluptatum illecebræ, multa peccandi incitamenta infringerent. Fit enim luctuoso quodam eorum fato, qui civilibus, ut sic loquar, undis mersantur, ut tam aliunde, quam ex se se habeant moras & impedimenta virtutis, neque minus ab exteris, quam à domesticis hostibus fatigentur.

Agite enim, quod mare tam famosum naufragijs, tot æstus, tam varios habere putatis, tamque metuendos scopulos, quantas tempestates, & quanta pericula mundus habet ille quem incolimus; ubi nulla virtus conquiescit unquam, sed novis quotidie insidijs appetitur, novos semper in laqueos incurrit? Nunc palam & aperto Marte lacestru hostis, nunc clam & ex improviso adoritur. Sapè vim & flamas adhibet; sapè ad illecebras conversus demulcet ac palpat. Hinc impietas fucata virtutis specie & artificio simulationis erudita, per latebras ac cuniculos molitur exitium; illic positâ larvâ vexillum audacter erigit, & ad defensionem excitat. Hinc argenti nitor ac splendor auri percellunt oculos, inde voluptas sensibus suaviter blanditur. Jam imbellis timor & humanarum rationum momenta à recto bonoque sevocant; mox æstus confuetudinis & exempli vis perniciofa in exitium trahunt. Tot inter tamque diversa dimicationum

cationum genera, quæ tandem virtus est, non teneram dico & imbecillam, sed tam actuosa, tam nova, tam exercitata, quæ non fatiscat aliquando atque etiam succumbat? Quare optimo cuique optandum meritò sit, ut sejunctus ab ejusmodi periculis non tam operosam virtutis viam decurrat!

At, quod optare fortasse multis, quod assequi paucis liceat; id ipsum, Adolescentes Christiani, cùm ætatis vestræ beneficio, tum ipsâ vitæ conditione potestis vobis gratulari. Qui enim ad integritatis vestræ custodiam potissimum advigilat Deus Optimus, Maximus, singulari suæ caritatis affectu ita disposuit omnia, nihil ut vestris moribus labem ac corruptelam inferret. Quàm multis quasi sepimentis atque aggeribus munivit vos ac vallavit, ne qua pars vestri ruinæ hostium atque incursionibus pateret? Addidit hospitales genios, eosque aspectabiles, qui, quasi stipatores corporis, à latere vestro non discederent, qui noctes diésque excubarent vigilaréntque pro vobis, qui aditus omnes per quos irrepere malum posset, diligenter occluderent.

Gratulamini amantissimæ Dei erga vos benignitati, Adolescentes, si in hoc latissimo florentissimæ juventutis domicilio, nihil objicitur oculis, quod teneras mentes offendat; si exulant à vobis illa vitiorum exempla, quæ vix extra septa domūs hujusce prodeuntibus, tam multa, tam varia passim occurruunt; si quantum fervet apud vos licentiæ ac pravitatis odium, tantum viget amor virtutis ac disciplinæ: si denique vel levissima dissolutioris vitæ suspicio turpissimam eorum nomini, in quos caderet, labem inurit.

Quod si luctuoso nec satis deplorando fato, quo nec ipsi religiosissimi cœtus carere possunt, integritatis atque innocentiae hostis in hæc penetra-

lia se se insinuaret; ut obreperet ille tacitus & quasi suspenso gradu! ut tectus simulationum involucris & quasi velis obtentis, ut ipsâ virtutis larvâ fucatus accederet! Novit ille nimirum, quâm metuendos, quâm acres adversarios habeat; novit rem esse sibi cum sagacibus oculis, qui in speculis assidui ex occultis infidijs tutissimisque latebris eruerent scelus, & in apertum conjicerent. Hinc intelligite, Adolescentes, nullius esse propemodum operæ, dum nihil admodum est, quod vos ad peccandum invitet, adolescentiam vestram à prolapso ne morum tueri. Imò scitote laboriosum vobis plerumque molestijs negotium fore, si religiosè minus ac minus cattè vivendum esset. Namque ut taceam, quo illi metu, quo pavore angi soleant, quibus improbos esse, si tales innotuerint, impunè non licet; agite, quâm durus labor, quâm grave supplicium est perversos corruptosque mores cum recta ac bene morata in speciem vita componere? In has quippe angustias veniat necesse est, quisquis in ista probitatis schola, alienam ab hujus loci sanctitate vitam institueret.

Fingite enim, Adolescentes, quod ut à vobis æternum absit, etiam atque etiam precor! Fingite, inquam, aliquem minus affectum bene erga res pias, aut malâ corruptelâ depravatum in vestrum contubernium irrepere. An putatis integrum illi fore, talis ut videatur foris, qualis intus est? scilicet medius tot inter pios, castos ac pudicos adolescentes impietatis aut libidinis facem efferet? verenda Religionis mysteria cavillabitur? noxios obscenosque sermones palam dissipabit? At quo tandem animo id ferret unusquisque vestrum? Ut incensi, quotquot estis, pietatis ac castitatis studi in impium scurram insurgerent! ut obtrectatorem importunum exagitarent! ut ab ejus confortio, tanquam à peste tetricim refugerent! Jam

verò

verò quàm gravis in ipsius caput tempestas extemplò detonet ab ijs, quorum est arcere vitium, fovere pietatem, & illatam divinæ legi contumeliam vindicare.

Si quis esset ergo tam infeliciter comparatus, sentitis, etiam me tacente, quàm sedula cautio habenda sit illi, ne qua in ipsum vitiaæ indolis suspicio incidat. Igitur torqueat se se necesse est mirum in modum, sensus ut dissimulet; petulantem linguam ut coérceat; ut quoties gerere momen rem cupiditati placuerit, scrutetur latebras, & flagitia sua moderatorum oculis subvrahat; ut aversus licet à pietatis officijs, pius tamen ac religiosus habeatur. Aderit divinis mysterijs, perget cum alijs ad orandum, invitus quidem ac reluctans, qui nullo rerum istarum gustu afficiatur; at vincet fastidium necessitas, & quoniam serviet unicè oculis hominum, quibus facere sicutum oportet, plus interdum commoveri videbitur, quàm qui ex animo ad obeundas officiorum suorum partes accedunt. Id ipsum porrò quale tormentum est, vim facere indoli perpetuam, nullâ spe, nullo fructu! virtutis omnes ferre molestias, & omni virtutis solatio ac præmio frustrari! Mitto quales inter perturbationes ac metus vivendum sit illi, si, recurrente dierum illorum solennitate, quibus Adolescenti Christiano purissimi Sacramentorum fontes adeundi sunt, innocentiam cum Scelere, hospitis sanctitatem cum hospitiij sordibus, protervus usque dissimulator componere sustinuerit. Deus immortalis! talesne patitur rigida quantumvis exercitatio virtutis acerbitates?

Vos attestor, quotquot hic adestis, Adolescentes, qui tutissimo, quod habet vestra hæc ætas adversus corruptionis contagia præsidio freti integrum ab omni labore juventutem ad hunc usque diem produxistis; vos, inquam, attestor, agite, dum serviet-

veriores pietatis, modestiae, strictioris etiam disciplinæ leges tam diligenter observâstis, quidquâm tam durum, tam grave, tam asperum unquam occurrit, quod cum necessarijs & nusquam evitandis dissolutionis vitæ molestijs comparari possit?

Agite immortali Deo gratias, Adolescentes, quibus in hac conditione vitæ positis per virtutis semitam inoffenso pede currere liceat. Ponite in lucro illa commoda quæ naœti estis ad vitæ innocentiam, integritatem morum, pietatis æmulationem promovendam: æstimate, ut par est, ætatis vestræ conditionem, quam divina Providentia à vitiorum illecebris, exempli pravitate, peccandi incitamentis in columem præstítit: plaudite vobis & exultate, quibus felix quædam probitatis ac sanctitatis necessitas incumbat.

Si tamen in incorrupto tot probatorum adolescentium grege inveniretur aliquis, qui vitæ nequioris difficultatem & ægritudinem virtutis facilitate ac jucunditatè potiorem duceret, intelligat quām sinistrum suæ in posterum tempus conditionis omen exciter. Nam sinite me, Adolescentem hujusmodi, qualem esse reor inter vos neminem, compellare hīc confidentiūs, & quod capiti suo malum accersat, salubriter admonere. Hunc saltē fructum vos omnes habebitis, ut intellectu periculi, quod imminet ipsi, magnitudine, sitis indeclinanda morum pravitate cautores, quām hastenus extitistis.

Vide enim verò, Adolescentis infelix, si quis esses, qui tam feliciter instructus ad virtutem, tam bene munitus contra vitiorum irritamenta, vitam agis corruptam ac depravatam, atende, quæso, mecum, quām terribilem facias expectationem tui. Si id temporis, cùm ne ipsam turpitudinis appetitionem nōsse te oporteret, verbis aique exemplis

plis funestum inter socios nequioris corruptelæ
præbes documenium; quid non audebis, cùm per-
fecto longiori sceleris tyrocinio peritissimus artis
pestiferæ magister evaseris? si conclusus intra can-
cellos illius receptaculi, quod vigilantia singularis
& recta vivendi forma ab irritamentis peccandi
securum præstant, pravos animi motus coërcere
non sustines; quòd non erumpet libido, cùm ruptis
semel repagulis, in eo stadio liberius decurres, ubi
nihil occurret, quod non offendat oculos, cupidi-
tates non irritet, sensus non moveat, voluptatem
non inspiret, & hominem totum insidiosâ suavitate
non permulceat? Observatus ac custoditus tot spe-
culatoribus oculis, si te proripis tamen, ut suadent
prava libidini liberius indulgeas; quem demum
facies illicitis desiderijs modum, cùm nullius testis
aspectum reverebere? Nunc cùm nemini licet in-
verecundum impunè esse, si non dubitas subire
periculi aleam, & infamem inurere nomini tuo la-
bem; quibus te flagitijs olim implicabis, cùm so-
litus ab animadversione censoriâ, obscenitatis
etiam turpissimæ habebis approbatores.

Erras, erras, Adolescens Christiane, si futurum
confidis, ut maturâ tandem ætate pravos habitus
corrigas, quos fervore juventutis contraxeris.
Crescunt in dies confirmantürque progressu tem-
poris adolescentiæ cupiditates & ægro in corde
consenescunt. Nisi resipiscis quantociùs, vix olim
erit integrum ab ijs temperare, quibus nunc assue-
veris, & quas in reprimendis cupiditatibus difficul-
tates Adolescens pertimescis, easdem senties, cùm
ætas accesserit, multò graviores.

Agite' ergo, Adolescentes Christiani, dum sunt
tranquilli appetitus & animus perturbatione caret;
dum incitamenta peccandi & leviora sunt & pauca;
dum beata pax ac secura quies aspirat; totis ani-
mis ad uitutem incumbite. Venient illa, venient
&

& sortiassè citius, quām par esset, plenissimā tempestatibus ac procellis tempora, quibus jaclati cupiditatum ætibus, & tentationum fluctibus abrupti vix ac ne vix quidem poteritis consistere. Quare date operam dum commodum est, ut assiduis laboribus eam vobis virtutem compareatis, quam neque perturbationum vis, neque temporum injuria labefactet.

DE PRÆSENTIA DIVINA.

ORATIO XVIII.

Providebam Dominum in conspectu mihi semper, quoniam à dextris est mihi, non commovear. Psal. 15.

Hoc erat, quod à se tam sedulò, dum viveret, fieri solitum Regius Vates profitebatur, ut, si quid credimus ipsius testimonio, nihil videatur habuisse quidquam antiquius, quām perpetuam præsentis Dei memoriam usurpare. Movit me, ne quid dissimulem, sapientissimi Regis exemplum, idque, ut ante omnia, tanquam præcipuum piè ac sapienter instituendæ vitæ normam ac regulam, vobis ad æmulandum proponerem, operæ pretium esse existimavi.

Verūm quam putatis ob causam Virūm illum, quem ab ipso Deo eruditum novimus, id curâsse tam diligenter, ut præsentis sibiique quodammodo astan-